

Η τιμή του Αγίου Μάμαντος στη Μεσόγειο

Πολιτισμός / Εκθέσεις

[Δρ Αγαθονίκη Δ. Τσιλιπάκου, Προϊσταμένη Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού](#)



Με την περιοδική έκθεση «Η τιμή του αγίου Μάμαντος στη Μεσόγειο: Ένας ακρίτας άγιος ταξιδεύει» το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη και τον Δήμο Μόρφου της Κύπρου, συμμετέχει στις εκδηλώσεις της 4ης Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο δράσης πέντε μεγάλων μουσείων της πόλης, γνωστής ως «Κίνηση 5Μ».

Η έκθεση για πρώτη φορά διερευνά και παρουσιάζει την ευρεία διάδοση της τιμής του αγίου Μάμαντος από τους πρώτους χριστιανικούς μέχρι τους νεότερους χρόνους. Μια τιμή που παραμένει ζωντανή σε διαφορετικούς λαούς της Μεσογείου, ως ένα δίκτυο επικοινωνίας, θρησκευτικών και πολιτιστικών επαφών στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου.



Οι άγιοι Μάμας και Δημήτριος, 1854. Ναός Αγίας Βαρβάρας, Αγία Βαρβάρα, Κύπρος.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε επτά ενότητες και έντεκα υποενότητες. Αρχικά δίνεται το στίγμα της ταυτότητας του αγίου, που μαρτύρησε στην Καισάρεια της Μ. Ασίας στα χρόνια του Αυρηλιανού (270-275 μ.Χ.) και γίνεται αναφορά στην καταγωγή του εικονογραφικού τύπου του αγίου ως έφηβου βοσκού. Επιπλέον, παρουσιάζονται στοιχεία για την «προϊστορία» του αγίου Μάμαντος, τη σχέση του με την πανάρχαια παράδοση της Μητέρας των θεών και την άρρενα μορφή της θεάς Μα, τους συμβολισμούς των ζώων στις απεικονίσεις του αγίου στη βυζαντινή τέχνη με έμφαση στο ελάφι και το λιοντάρι, και των αντικειμένων που κρατά, όπως η ράβδος.

Το κύριο μέρος της έκθεσης επικεντρώνεται στη διάδοση της τιμής του αγίου Μάμαντος στην Κύπρο, την Κωνσταντινούπολη, την ανατολική Μεσόγειο και την Ελλάδα. Παρουσιάζονται τα κύρια χαρακτηριστικά της τιμής του αγίου στην Ανατολή με έμφαση στην Καισάρεια και την Κωνσταντινούπολη, καθώς και η τιμή του αγίου Μάμαντος στην Κύπρο και το μεγάλο προσκύνημα της Μόρφου αντίστοιχα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση του αγίου με τον πολιούχο άγιο της Θεσσαλονίκης Δημήτριο και τις συνακόλουθες πολιτιστικές επαφές Ελλάδας – Κύπρου, καθώς οι δύο άγιοι λατρεύονται και συναπεικονίζονται ως ιαματικοί και μυροβλύτες.



Άποψη της έκθεσης

Παρουσιάζεται, επίσης, η διάδοση της τιμής του αγίου στον ελλαδικό χώρο, μέσα από τη συστηματική καταγραφή τοπωνυμίων, οικισμών, ναών, απεικονίσεων του κυρίως σε τοιχογραφίες και φορητές εικόνες. Τέλος, η έκθεση κλείνει ανιχνεύοντας την παράλληλη διάδοση της τιμής του αγίου στη δυτική Μεσόγειο. Με κέντρο τον καθεδρικό ναό στην πόλη Langres στη Γαλλία, όπου φυλάσσεται τμήμα της κάρας του αγίου, λάφυρο των Σταυροφόρων μετά την άλωσή της Κωνσταντινούπολης το 1204, αναπτύσσεται ένα δίκτυο τόπων και ναών αφιερωμένων στον άγιο στην Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία και Πορτογαλία.

Τα εκθέματα, τα οποία συναποτελούν ένα επιβλητικό και πολύμορφο σύνολο από τους πρώτους χριστιανικούς (6ο αι.) έως τους όψιμους μεταβυζαντινούς χρόνους (19ο αι.), προέρχονται από τις συλλογές του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, δημόσια μουσεία και ιδιωτικές συλλογές, εφορείες αρχαιοτήτων της Ελλάδας, καθώς και μουσεία και ναούς της Κύπρου. Ορισμένα από αυτά παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο επιστημονικό και ευρύ κοινό.

Η έκθεση «Η Τιμή του Αγίου Μάμαντος στη Μεσόγειο: Ένας ακρίτας άγιος ταξιδεύει» του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού εντάσσεται στο πλαίσιο του κεντρικού προγράμματος της 4ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης. Την έκθεση επιμελήθηκαν από κοινού η Δρ Αγαθονίκη Δ. Τσιλιπάκου, Προϊσταμένη του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού και ο Δρ Νικόλαος Μ. Μπονόβας Αρχαιολόγος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού.

<http://bit.ly/1c0HrE0>